

18
MED GUDS WÄLSIGNANDE NÅD
OCH
WEDERBÖRANDES TILSTÅND
YTTRADE TANKAR,
VOM
NYTTAN,
SOM KUNNAT TILFALLA WART KJÄ-
RA FÄDERNESLAND,
AF
DES NYBYGGGE I AMERICA,
FORDOM
NYA SWERIGE KALLADT,
UNDER
HÖGÅDLE OCH WIDTBERÖMDE
OECONOMIE PROFESSORENS OCH KONGL WE-
TENSK. ACADEMIENS LEDAMOTS
HERR PEHR KALMS
INSEENDE,
TIL ALLMÅNT OMPRÖFWANDE OCH FÖR-
SWARANDE DEN 13. JULII. 1754. I ÅBO
ACAD. ÖFRE LÄRO-HUS,
FÖR
MAGISTER WÄRDIGHETENS ÅRHÄLLANDE,
AF
DANIEL AND. BACKMAN,
ÄLÄNDNINGE.

ÅBO Tryckt, hos Directeuren och Kongl. Boktr. i Stora
Förstendömet Finland, JACOB MERCKEL.

SECRETAREN
ÅDLE och HÖGAKTADE
HERR ANDREAS GAB.
CLAREEN,

Min Höggunstige Herr PATRON.

Ringa tid, har lyckan unnat mig, at wistas i
Herr Secreterarens hus; men större ynnest har
jag dock årfarit, än jag tror, mig i många
tider kunna aftjäna. Mig har varit ombetrodt det
dyraste af alt, hwad *Herr Secreteraren* äger: en Son,
som, för sina goda böjelser och sedighet, förtjänar al-
las kärlek, för sin qwikhet, allas förundran och för
sin lydnad och alt upförande, sina huldaste FÖRÅL-
DRARS ömmaste omsorg, har jag fått handleda i
bokliga Konster och Wetenskaper. Jag önskar in-
gen ting högre, än at jag kunnat wara, för en så
snäll och artig yngling, så skicklig handledare, som
jag

jag ågt, i *Herr Secreteraren*, den skönligaste och
ömmaste PATRON. Wiste jag, at min förtjänst swa-
rade mot min belöning, så hade jag mycket at
smickra mig med fram för andra. Det tors jag ei
tänka. Billigast är, at hänleda det goda, jag åtnju-
tit, från *Herr Secreterarens* widt bekanta godhet,
hwarmed han ständigt gjordt sig af allom högtäl-
skad och högtwördad. Men åfwen så angjenämt
är det mig, at nu, då jag för allmänheten yttrar
några enfaldiga tankefått, om et för mig nog fram-
mande ämne, jag ock får tilfålle, för en dag låg-
ga det ämne, som ständigt fyfselfätter mina tankar
och hela mitt sinne: Den outhörliga wördnad,
med hwilken jag åtänker det jag årfarit, och hwilken
gjör, at jag i alla mina dagar, högt aktar namnet af

Herr SECRETERARENS

ödmjukaste tjenare
DANIEL AND. BACKMAN.

Elegements - Wäbelen

wid

KONGLIGE ARTILLERIET,

ÅDEL och MANHAFTIG

Herr ERIC LINDQUIST,

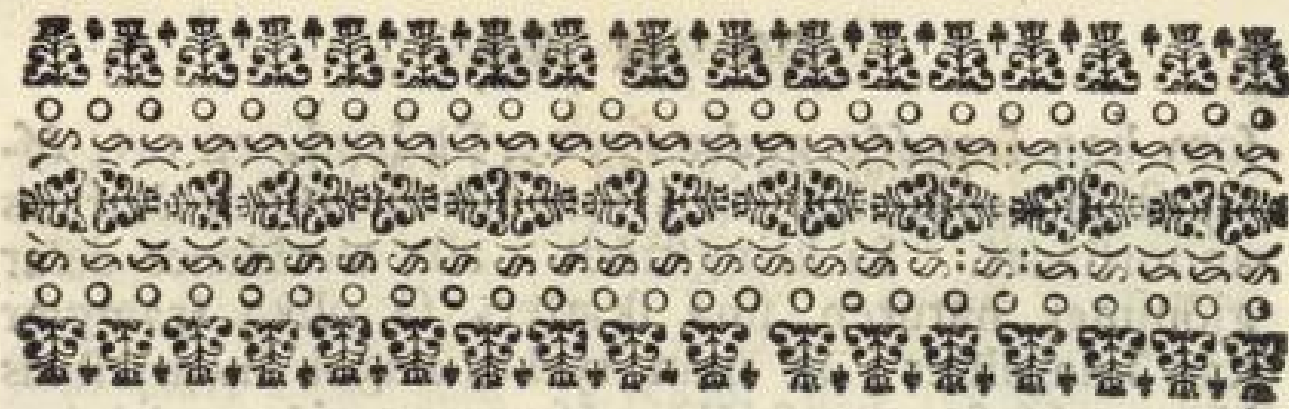
Min Gunstige Herr MORBROR.

At Min Herr *Morbror*, på mångfaldigt sätt, mig gjordt sig förbunden, årkänner och bekänner jag alltid; men at wisa, hur högt jag äktar den ömhet och ynnest, som mig är betedd, är en sak, som ännu blott i önskan består. Det wore wäl, om jag förmådde i framtiden fullgjöra mina skyldigheter, i at aftjäna det, som jag nu åtnjutit. Min Herr *Morbror* behagar emedlertid tro, at hwad jag nu gör, skjer, til at betyga den högaktning och tilgifwenhet, med hwilken jag förblifwer i alla mina dagar

Min Gunstige Herr MORBRORS

hörsamste tjänare

DAN. AND. BÄCKMAN.

I. 7. N.

En Ewiga Allmagten, som redt alt, ur des intets linda, och som med sitt kraftiga WARDE, framkallat alla warande ting, til warelse, har på det aldrawisaste sätt, inråttat sina skapade wärk, til sitt NAMNS förhårligande. Et åndamål, som är den wårdigaste orsak til all ting, och hwartil han, gjenom helig Försyn och Gudomelig Styrfel, leder både lefwande och dödt. Det förnuftiga kreaturet får söka sin sällhet, i at se och finna, hur det ena med det andra, efter Allwis- hetens lagar, styres til så högt mål.

Wi wörde bland annat, wår Guds och Skapa- res behag, at wisa sin godhet och wishet, i det naturens inråttande, at, om wi wända våra ö- gon på jordklotet, som wi bebo, bli wi warse, hur hwar och en des del framter sina egna förmåner,

A

som

som han framför andra åger. Et land, en ort, öfwerflödar af de håfwor, som saknas och behöfwes annorstådes. Så kringströdt i alla werldenes delar gjömmmer naturen sina skatter, så olika framgjer han sina alster, at man tyckes något hwarjeståds klaga, (fast utan skjäl), öfwer en ojåmn delning eller mindre behagelig lått. Ingen plats, på hela werldenes rymd, finnes så rik på hårligheter, at han ju icke en tilsats söker och finner af fråmmande orters tilkomna waror. Det år derföre, som jordenes inbyggare förbindas och drifwas, til at söka i från andra länder, hwad de til nödtorft och beqwåmlighet sakna i deras fosterjord, och at aflåta det til andra igjen, hwad de sjelfwa i större ymnighet hafwa, ån det til inhåmsk nytta kan anwåndas. Förnuftig århindring wisar då lått, hur nödigt det år, at det ena folkslaget tjånar det andra, med de skatter, som naturen dem i sår förurnmat. Årfarenheten talar för oss i owedersåjeliga skjål, om den nytta, som människo-slågtet, af sådan inbördes betjåning har. At upfylla den brist, som et land och rike har på nyttiga och nödiga håfwor, hafwa sluga folkslag, bland annat, warit betånkte på *Coloniers* inråttande. Jag wil nu ei inlåta mig, at tala om alla de affigter, man haft wid *Coloniers* anläggande; nog af, at man af Historien inhåmtar, at eftertånk samma folkslag anlagt dem, på sådana orter, hwadan de, gjenom wis inråttning, kunnat få sådant, som de sjelfwa ei ågde, utan nödgades taga af fråmmande. De flera *Colonier* som Euro-
peer-

peerne, i disse tre fista hundrade åratal, affant både til Asien, Africa och America, intyga det nogsam. Hwad desse bidragit och ån bidraga, til deras moderlands tilwåxt och magt, lyser enom och hwarjom klart i õgonen. Lycklig den regering, som wandt sig, at ei allenast se på närwarande, utan ock på framtiden! Jag kommer för denna gången, at endast, på en del af denna nytta, wara upmärksam, når jag på dessa blad, lämnar några enfaldiga tankefått, „om och hwadför fördelar kunnat tilfalla vårt kjåra Fådernesland af det fordom så kallade Nya Swerige, eller huruwida det warit oss nyttigt, at det förblifwit under Swenska Kronan. Min kårta tid förtar mig en erforderlig granskning wid åmnets utförande; därföré, Min Låfare, gynna dessa i hast yttrade tankar et mildt ompröfwande. En ynneft, som glåder mig och hedrar dig sjelf; ty kom ihåg, at et wåldõmmande sinnelag tilbinder sig allas hjertan, då dåremot et wrångt sinne, gjenom des förhatliga domar förråder sin swaghet och råkar omsider sitt eget förakt i andras förklening.

§. 2.

Amnets afhandlande bjuder mig, at först något orda, om det, som gaf våra Förfåder anledning, til at begje sig til så långt aflågsna orter; sedan at kortel. upråkna hwad förmåner detta land åger, och sist undersõka, om Swerige kunnat deraf wånta en wårkelig nytta. Glorwyrdigst i åminnel-

Ie Konung GUSTAV ADOLPH förde då Swånska
 Konunga Sceptren, sig til odödeligt åreminne hos
 efter världen, sina fiender til skräck, sitt rike til
 skygd, wårn och upkomst, när en del af Europei-
 ska folkslagen fikte om hwarannån, til den af guld
 och ädla stenar lysande fjerde werldenes del, som
 af Columbo 1492, och af Americo vesputio 1502.
 befeglades, och hwiiken af den sistnämde fick
 namnet America: Wår Nordiska Monarch war be-
 mödad och oförtruten, at föra alt til wårkställig-
 het, som til det ännu under mycken wanmagt ar-
 betande Fåderneslandets uprättande och förstärkan-
 de kunde uptånkas. Bland annat, låt den Stora
 Konungen, Sjöfartens och Handelens utwidgande til
 de fördelagtigaste orter, wara et ömt ämne för sin
 omhugsenhet. Inbördes oenighet och en rått han-
 dels försummande woro ordsaker, hwarföre Sweri-
 gje, måst til den tiden, legat likasom och säfwit,
 når de andra slugare Europeiska magter förskaffa-
 de sig hårliga länder i de andra werldenes delar;
 men då når en så hug-stor Konung och sorgfällig
 Herre understödde Swenska Kronan, war det tid at
 wakna. Knapt handt en Hålländare wid namn *Vil-
 helm Uffelinx* föredraga Konungen, i underdånig-
 het, nyttan af et Wäst-Indisks-Compagnies uprät-
 tande, och wisa möjligheten för de Swenska, at,
 med lika fördel, som andra Europeer, drifwa han-
 del på Americanska orterna, innan Konungen gillade
 i nåder, hans förslag, och gjenom sammanskjutande
 til Skjepps utredningen utförde det samma. Då war
 bekant,

bekant, at et wildt folk innehade landet, hwilket til handelens drifwande war minst skickligt, dels för des oförstånd och lättja, som hindrade det, at upådra det goda det hade, at rikta sig med, dels för des gudlöshet och i förbund opålitlighet. Det war då nödwändig, at förse landet, med förståndige och Christne inbyggare, så framt någon handel där skulle winna framgång; ty blef det belewadt, af Konungen, at, gjenom öpna bref, tilbjudas sina undersåtare frihet, at resa til denna ort, försöka där sin lycka, och lämnades dem frit, at därifrån komma tilbakas, om så behagades. På så nådigt tilbåd infunno sig Swenskar och Finnar, til någon myckenhet, som begåfwo sig härifrån, för at bebo det omtalta landet. De anlände lyckeligen til en del af det land, som af Ängländarne förut war besökt och af dem blitt kalladt *Virginien*. Den ort, de kommo til, war då af de Ängelske förlåten. De willa Americaner besutto landet, och mot betalning sålde de det, til någon del, at wårt anlände Nybygge. I anseende til det, at Ängländaren förut besökt orten, wille han straxt göra anspråk på honom; men gjenom Hans Excellences Riks-Rådets Gref *JOH. OXENSTIERNAS* bemedlande, affade sig den Ängelska Kronan sin förmenta rätt, år 1631. Hålländare, som bodde omkring den fläck, som våra wunnitdubbel besittnings rätt på, fingo samma fjuka, som de Ängelska förut hade, och, för det de förr til landet anlant, wille de tilwälla sig ägande rättigheten. Och ehuruwäl de, för de Swenskas an-

komst, ur denna orten, af willarna aldeles woro
 kjörde, så war dock vårt Nybygge så raisonabelt,
 at det med årfordrad betalning löste landet, af dessa
 obilliga grannar, hwilka lika Æsopi hund på hö,
 missunnade det åt andra, som hwarken de ägde el-
 ler besittia kunde. Jag wet då ei om något, af
 alla de folk, som flyttat til America, med större
 rätt besitter sin del, än vårt Nybygge gjorde sig,
 gjenom köpslag och öfwerenskommelse; men icke
 gjenom öfwerwåld och blodiga wapn, hwaruti dock
 Svenska Nation, den tiden war hela werldenes
 skräck. Landet förblef så sedan under Swerige, un-
 gjefår från 1630 til 1655, då de Svenska inwånare
 plötsligen blefwo af de Hålländske öfwerfallne, som
 underlade sig landet; men med lika ostadig lycka,
 som ogrundad rätt. De gladdede sig ei länge af sin
 oråttmätiga, besittning innan de, år 1664, måste
 lämna både Nya Swerige och Nya Hålland åt Äng-
 ländarens segrande wapn, under hwilka de sedan
 til denna dag förblifwit.

3. §.

Nu kommer jag at tala något om sjelfwa landet.
 Det är tämmeligen stort, belågit omkring
 floden *de la Ware*, liggande ungjefår under 30 gr.
 40 min. latitud: Climatet är blidare än hos oss.
 Wintrarne äro hwarken så swåra eller långa, som
 här. Om sommaren hafwa de en tempererad wå-
 derlek. Med et ord; det är nu den förnämsta de-
 len af alla Ängelska provincer i norra America; ty
 hwar-

hwarken är det plågadt af sådan kjöld, som de, norr om det, belägna landskap, eller af sådan hetta; som de södre; det öfvergår i fruktbarhet alla de andra, och har man ännu ei exempel, at de där haft någon missväxt eller dyr tid på matwaror; emedan, för Sommarens längd, de få flera slags sådes arter, på olika tider, hwilket gör, at, om den ena misslyckas, kommer den andra fort, och den wäderlek, som skadar den ena befördrar merendels den andra, hwadan det och med råttä kallas Americas kornbod. I skogarna wäxa willa Mulbårstrån af 2 slag, walnöt-trån af flera slag, hwaraf somliga, til wirke i skjönhet och wärde wida öfvergå de Europeiska; åtskilliga trån, til fint arbete; många slags medicinal wäxter, som dådan föras til andra orter: såsom, Polygola, Aristolochia virg. Maskfrö, Lobelia, Dierwilla, Sassafras. Willa winrankor löpa upför träden; hela landet är af fegelbara floder gjenomskurit: Luften hålsosam. Inwånarena drifwa en stark handel, med de omkring liggande Americaner, af hwilka de, för brånwin, groft klåde, band, mesfingstråd, yxor, knifwar, kjetlar, grytor, byssor, krut, kulor eller hagel. m. m. tilhandla sig, för et mer än lått pris, allehanda dyrbara skinwaror. För spanmål och tråwärke, hwarmed de förse en stor del af södra America, få de redbara penningar i guld och silfwer, allehanda färge-sorter, *Indigo*, *Brisfljetred* m. m.: Säckar, *Coffee*, *Chocblad*, dyrbara träslag, med et ord: alt hwad Wäst-Indien, af synnerligt wärde framalstrar.

Nu

Ja
12 Ti

Nu hafwa åtskilliga börjat här plantera Bomullsplantor, hwilka synas, här wela tåmmeliga fort. Den i sitt slag oförlikneliga, och i stort utrop komna, *Virginiska* Tobaken planteras och trifwes här som båst. Hwad guld angår, så berättar wål Ingenieuren Pehr Lindström, hos Campanium i beskrifningen om Nya Swerige, pag. 35. at en will American sagt, för Swånska Gouverneuren, det han wiste et helt berg, som bestod häraf; men som man, sedan den tiden, ehuru noga Europeerne sökt der efter, icke funnit minsta tekn därtill, så har man anledning, at draga berättelsen i twifwelsmål; ei heller har man uptåkt där några dyrbara Metaller eller ädla stenar, af något wårde; men af jern gifwes där mera, ån man gjerna önskade.

4. §.

Nu wele wi korteligen undersöka, om det gagnat wårt Swerige, at hafwa behållit det fordnå nya Swerige, och ei så snöpligen det bortlämnat, och om det kunnat göra sig några synnerliga förmåner af detta land. Förnåmsta orsaken hwarföre Swenska Regeringen nåppeligen wårdade sig, at fråga efter dessa landskaper, sedan de af fienden blifwit borttagna, såjas warit: at man icke funnit landet fult af guld-och silfwer-grufwor, som i Mexico och Peru; men Sweriges stora olycka har wid nyttiga anläggningar oftast warit, at endast se på närwarande och snar winst, och ei på den tilkomman-

man-

mande och framtiden tillika, utan förakta hwad ei straxt riktar. Hwad gagnar off en *Colonie* i America, som icke frambringar guld och silfwer, hette det? Lika som man ei ändå haft margfall nytta af den. Aldeles samma tankar, som Sverige hyste om *Colonien* Nya Sverige, hade åtskillige i Franska Ministern, några få år förut om Canada, hwilket ligger ännu långt mera til norr i America, och fyntes då kasta litet eller intet utaf sig, utan war mera kostsam. Några Ängelska kapare togo in måst hela detta Canada år 1629. Åtskilliga i Franska Ministern woro då af den tanka, at Frankriket ei borde begjara det tillbaka; emedan det wore mera en börda och utgift än förmån för Franska kronan; men de mera eftertänksamma Ministrar woro af en hel annan mening. Man läser dessa uplyste Franske Herrars förträffeliga skjäl, mogna och grundade tankar, med största nöje, uti *Charlevoix Histoire de la Nouvelle France* T. 1. p. 269. och följande. Där får man igjen en den förträffeligaste egenskap hos en stor ock djupsinmig Minister, nämligen: at ei ha endast det närwarande för ögonen och därpå arbeta, hwilket måst alla kunna göra, utan jämte det lägga hålsosomma planer för framtiden och efterwerlden, at i dag lägga fasta grunder, på hwilka Fäderneslandets sällhet, ju längre des bättre, bygges och rotas, ja se och finna det, hwaraf det allmänna, 1, 2 a 300 år här efter, kan inhämta frugt och nytta: Således har Frankriket, först i dessa tider, börjat röna förmån af det,

at Canada då blef tillbaka fordradt och återfådt. När Frankriket haft och hafwer mycken och anfenlig nytta och förmån af Canada, som ligger så långt i norr; hwad skulle icke wi då haft af den, som är kjärnan af norra America? Wi wele endast anföra en och annan nytta, för kårthetens skuld, den wi nödgas beflita oss om.

Som i 3. §. är nämndt, så finnas Mulbårstrån i mycken ymnighet växande willa i skogarna. At filkes maskarna, fódde med dessa Americanska blad, frambragt det aldraskjónaste filke, som kan gifwas, har mångfaldig årfarenhet bestyrkt. Hade ei Sverige då kunnat anwåndt en stor del af denna Province til filkes afwelen? Tánk, hwad penningar härigenom blifwit besparde! Bomullen trifwes där wål; hela inrättade plantager där af skulle ju gagnat oss anfenligt. Det är nämndt förut, at denna province är Americas korn- eller spanmåls-hus, at inwånarna för spanmål och tråwårke få, ifrån födra America, alt det, som där frambringas, såsom: Säckar, *Coffee* m. m., at de få gjenom handel med de willa, som bo omkring dem, alla kostbara skinwaror m. m. Hade ei Sverige då kunnat förhoppas mycket godt, från så rikt land? Landet lām-nade sina hårligheter åt Swenska underfåtare. Det fordrades ei annat, än wisa inrättningar, at med detta nya Sweriges fördelar förstärka det gamla. Wårt kjära Fädernesland har ju kunnat hushålla med detta des Nybygge, som Ångland det nu gör, låtit inwånarena drifwa förenämnda plantager och handel,
men

men icke tilstätt, at blanda sig i sådant, som Sverige kunnat åstadkomma: til ex. ei befatta sig med jernwårk, utan taga alt sådant från gamla Sverige; taga alla fabriçerade waror af ull, linne m.m., hårifrån; at, som Ångelsman nu gjør, förbjuda wid confiscation alla främmande nationer, at handla på samma *Colonie*, eller dit införa sina waror, utan at samma gått gjenom Svensk hand. Kortel. handelen har kunnat, gjenom öfwerhetens wisa och sluga omförg, få inrättas, emellan gamla och nya Sverige, at inwånarena, på ömse sidor, warit i högsta grad nögda, och bågge funnit af hwarannan lika utkomst och lika fördel. Det torde och då warit lätt för Sverige, at skaffa sig någon ort i Södra eller medlersta America, så har handelen warit des lyckligare, som nya Sverige kunnat förse den med såd, och få igjen det af sina egna, som annars fås af främmande. Hwad myckenhet af folk hade ei gjenom denna handel fått födan? Hur långt högre har det ei drifwit vår handel och sjöfart? Det har gjedt oss en stark och öfwiad sjömagt. At kronans inkomster och dråtsel här af ökts, eller ökas kunnat, lär hwar och en finna möjligheten af. En o-gjemen nytta för oss, som (derigjenom sluppit åtskilliga dryga utgifter wi nu få kjännas wid).

Men dårest Sverige ändå ei funnit sin räkning wid detta land, som jag dock aldrig kan föreställa mig, så hade det wäl låtit sig göra, som Holländaren gjorde, nämligen: de hade kunnat för detta byta sig til något stycke land, i Södra America af Ån-

gelsman, hwarest Såcker, *Choclad*, *Indigo* m. m., som wi ei kunna umbåra, finnes. Således fick Holland för Nya Swerige, det skjöna Surinam. Man kan wara säker, at Ängland afstått wäl et bättre land i södra America, om det tillbaka fått nya Swerige, på det, at alla des *Colonier* i norra America kommit at ligga i en kjed, utan någon afbrytning, af främmandes land emellan; at ei nämna om den harmonie, som den tiden war bägge kronorna emellan, då all sådan afhandling eller byte i wänlighet kunnat skje. Men at aldeles ei wårda sig, om den ringaste fördels åtnjutande, hwartil man hade mångfal rätt, utan låta alt utan åtal, afstås, tycks wara nog raisonabelt; men som jag ei kan säja, om det är nyttigt, så hör det ei til mitt ämne.

5. §.

De i föregående §. omtalte fördelar woro större, än man bordt lämna dem åt andra; men icke des mindre torde några skjäl uptänkas, som skulle säja, det warit onödigt, at öfwerfatta Nybyggen til America. Ehuru flera skjäl torde kunna anföras, så lär dock följande wara bland de wigtigaste och måst wårde, nämligen: at få hårligt land jämte de friheter, som dem unnades, hwilka dit reste, skolat förmodeligen få stuckit allom i ögonen, at de, misnögda med sin kulna fosterjord, flyttat sig härifrån. Et så skadeligt ondt för riket, at det hotat med nödwändig undergång och förderf. Man skulle tyckas

kas ha orsak, at få mycket mer befara detta, som man wet, hwad nåstan otaliga folkskarar öfvergjert Europa, och satt sig neder i Amerika. Man har af säkra documenter, at wid år 1680. räknades, med män, qvinnor och barn tilhopa tagna, til 1000 eller det högsta 1500 själar, i Pensilvanien, som är en del af det fordna nya Sverige; men nu har folkmyckenketen, gjenom flyttningen, ifrån Europa, få förökt sig, at, wid slutet af sista kriget, kunde samma landskap utgjöra 80000 män, stridsbart krigsfolk. Man skulle tro, at, om någon Regjering i Europa skulle hafwa winst af America, så skulle det wara den Spanska; men förfarenheten tycks wisa, at just desse tyks hindra des tilwäxt i styrka, och riket aldeles utmånglat. Silwerflåttorna ifrån Peru och Mexico, ehuru många och ansefliga de ock warit, hafwa dock aldrig förmått årfåta förlusten, som Spanien gjordt af folk och inbyggare.

Häraf tyks ock följa den olägenhet, at nybygget, i hast, kunde blifwa mågtigare, än det folk, hwarifrån det blitt utskickat, då ock det wore klart, huru swårt det warit, at drifwa dem til underfätelig undergifwenhet, som, påckande på sin styrka och magt, ei welat årkjänna något öfverwälde eller undergå några föreskrefna wilkor.

Jag nekar ei, at detta onda wore ensamt kraftigt och gjällande, at afkräcka ifrån Nybyggens uprättande i America, om det ei kunde gjenom wisa inrättningar lätt förekommas. Det kunde ju in-

gen slippa dit, eller där bli antagen, utan den, som varit försedd med öfwerhetens tilstådjelse; ty då höga wederbörande wiste, huru mycket folk, härifrån kunnat aflåtas, hade de med lika ömhet, som försigtighet lätteligen förekommit en skadelig utflyttning. De, som landet nu åga, hafwa ei fyllt det, af egit, med det talrika folk, som där finnas. Försigtiga inrättningar hafwa gjordt, at de i besittning tagne länder, äro wäl folkrike, dock utan at öda deras inhemska borgerliga samhälle. De hafwa, med fördelar och förunta friheter, til sig, låckat allehanda slags folk, dem sedan sig så tilbundit med wis styrfel, at laglydnad är ei hos dem twång, utan frihet. Jag kunde ännu anföra flera inkast, som plåga göras mot nya *Coloniers* inrättande; men, utom det, at jag nödgas undfly widlyftighet, äro samma inkast sådana, som en och hwar eftertänksam både lätteligen kan upfinna och med lika lätthet wederläggga.

6. §.

Desse äro de enfaldiga tankar, som jag låfwat lämna, om den nytta, wårt kjära Fädernesland kunnat tilfalla, af des Nybygge i det fordom kallade nya Swerige i America. Det lär wara för oss lika omöjligt, at nånsin mer få glädja oss, af des tilfallande, som det gör allom rättänkande ondt, at den oss fränfallit. Nu mera är för Swerige omöjligt, at få åfwannämde land tillbaka; ty om ock medgafs den orimligheten, at Ängland
sjelft,

sjelft, skulle wela det återställa, til des första åga-
 re, så skulle dock inwånarena sjelfwa på intet sätt
 förmås därtil: De hafwa, gjenom den wise *Penns*
fluga föranstaltande, fått få stora friheter, at det
 tycks nästan wara ogjörligt, at kunna förbättra
 dem. Folk af alla låror, endast de årkjånna en
 GUD, och ei låra eller företaga sig något mot Re-
 gjerningen, hafwa där sin fria religions öfning,
 och njuta lika förmåner med hwarandra. En och
 hwar kan på wist sätt anses som en Konung i sitt
 hus; utlagorne åro, i proportion emot det, som i
 andra länder är brukeligt, få ringa, at de nåppli-
 gen kunna hafwa namn därpå. De skulle därför
 på det högsta förswara sin frihet, och emotstå den
 minsta ändring, de trodde tilåmnas mot sig; och,
 som landet nu swärmar af folk, och kunde i nöd-
 fall upfatta en Armee af 100000 stridsbara män, så
 wore ei lätt, at där något med wald wela försöka.
 Men at Sverige ånnu, på något annat ställe i Ame-
 rica, kunde få et, för des handel någonsin så godt
 och fördelaktigt land, som nya Sverige, endast det
 i tid bewakar sitt bästa, det är och blir en afgjord
 sanning, det wore ock så mycket mer at önska af
 hwar Swensk, som det allmänna därpå fick samla in
 de frugter, och igjen fågna sig af den nytta jag talt
 om, hwilken jag jämte all annan sällhet til-

önskar mitt kjära Fädernesland
 intil min lefnads

ÅNDE.

)O(

Min Kjäreste Broder!

Wd detta tillfälle önskade jag, mig kunna upptäcka glädjen, öfver at se, Dig igjen lämna allmänheten prof, af Din sticklighet; ty då hade jag den sågnad, at hafwa upptäckt den häftigaste Broderliga Kärlek, hwarmed jag gläds öfver Din förkäfran och lycka. Af naturlig drift älska wi hvar annan, så högt, som några Syskon; Den upfostran wi tillsammans haft, af våra huldaste **SÖRÄLDRA**, (wälsignad ware Deras ömhet, Deras omsorg och Deras möda!) har gsett vår naturliga Kärlek dagelig tillvärt; När våra öden så fordrat, at wi skulle lämna deras hus, och söka vår upkomst annorstädes, har den milde **GUDEN** så lagat, at en och samma ort oss bägge varit ämnad, at försöka vår lycka på. Här har förtroende så mycket mer tilltagit, som wi ei andra haft, at tilltro oss, än Du Mig och Jag Dig. När Du berättade Mig Din föresats, med detta Ditt förbehållande, så gladdes jag, öfver lågligheten, at betyga min tillgifvenhet, och hoppades, at ingen lärer mistoda en så menlös gjerning af alla dem, som, af dessa dina ytttrade tankar, inhämta det Aldre och Nyare Sveriges fördelaktiga förening, och läsa i dessa mina så ord en Aldre och Yngre Broders odödliga tillgifvenhet.

Din trognaste Bro
CARL JOHAN BACKMAN.

Höglärde Herr CANDIDAT.

Min gode Wen!

Af den wänskap jag i några år plågat med Eder, min Herre, har jag rönt Edra egenskaper: I åren, utan afwunds tadel, berömwaard för Er dygdewandel. Mitt loford tillågger wäl Eder icke fådant, men dygden sjelf har fatt på Eder wärde. Hwad är bättre, än witterhet? hwad stämmer därmed närmare öfwerens, än sedighet? Ingendera saknas, men bägge finnes hos Eder, min Herre. Och alfvarsam Gudsfruktan, den I öfwen, lofwar Eder, min Herre, den såkraste belöning: ty dygd, utan sådan kjälla, hwarken duger eller batar. Fullkomna då, min Herre, genom Eder dygd, Eder sällhet. Grönske den åmnade krantsen, Edert dygdetekn, ståndigt, och den dermed följande heder trots den förtårande tidens wansklighet! Så upfyllen I Edra kåra Föräldrars och Anhörigas åstundade glädje och alla Edra Wänners nöje! bland hwilka ock är

EDER,

Förbundnaste tjänare
ADAM NORDIN.

MONSIEUR.

Allant d'émontrer, dans votre Savante dissertation, les avantages considérables, que notre chere patrie a retirés de ses Colonies à L'Amérique, vous me procurez, MONSIEUR, l'occasion favorable de vous témoigner publiquement l'estime & l'affection que j'ai pour vous.

C'est ici qu'une autre personne plus habile que moi, pourroit avec raison s'étendre sur les louanges de votre érudition, pour moi je me contenterai seulement de Considérer avec toute la joye possible vos progrès & de les voir accompagnés des bonheurs qui vous sont dûs.

Permettez donc MONSIEUR, que je fasse éclater ma reconnaissance touchant les lumieres, que vous avez en partage & que vous communiquez tous les jours. Soyez même assuré, que je connois tout le prix d'une instruction aussi exacte & aussi fidelle, que la vôtre, & croyez que ma gratitude ne cessera qu'avec ma vie. Je suis

MONSIEUR.

Votre très humble & très obéissant
Serviteur

ANDRÉ GAB, CLAREEN.